

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

A SZÉKELYSÉG TÖRTÉNETI FÖLDRAJZA

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

2024/25. TANÉV, I. FÉLÉV

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLD- ÉS KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Vizsgakérdések
4. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: A székelység történeti földrajza Tárgyfelelős: Dr. Elekes Tibor, egyetemi docens	Tantárgy kódja: MFKFT224 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet
Javasolt félév: 5.	Előfeltételek: nincs
Óraszám/hét (ea+gyak): 0+2	Számonkérés módja (a/gy/v): gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A legnagyobb határon túli magyar etnikai tömb, a székelységgel kapcsolatos természeti-, történeti-, gazdasági-, kulturális- és közigazgatás-földrajzi ismeretek elsajátítása, nemzeti kulturális örökségünk e területhez kapcsolódó értékeinek rendszerszemléletű ismertetése. Magyarország, a Kárpátok- és a Kárpát-medence természet-, valamint társadalomföldrajza tárgyknál elsajátított, a Székelyfölddel kapcsolatos természeti-, történeti-, gazdaság- és közigazgatás-földrajzi vonatkozású ismeretek ismételése, összegzése. Magyarország és Székelyföld természet- és társadalomföldrajzi, történelmi, művelődéstörténeti folyamatainak, eseményeinek különbözőségei és hasonlóságai.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri a geográfia alapvető módszereit a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein. Ismeri a földrajzi gondolkodás alapvető jellegzetességeit, a geográfiai elemzés követelményeit. Rendelkezik elméleti és gyakorlati természet- és társadalomföldrajzi alapismeretekkel. Ismeri a logikus földrajzi állítások megfogalmazásának feltételeit, és az azokból levonható következtetések korlátait. képesség: Képes a geográfia alapvető módszereinek a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein való alkalmazására. Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. Képes alapvető természet- és társadalomtudományi ismeretei alapján a rokon- és társtudományok térreleváns eredményeinek értelmezésére. attitűd: Törekszik a földrajztudományi elméletek, paradigmák, elvek minél teljesebb megismerésére. Nyitott a szakmai eszmecserére, a szakmai együttműködésre, törekszik arra, hogy feladatainak megoldása a munkatársak véleményének megismerésével, lehetőség szerint együttműködésben történjen. autonómia és felelősség: Alapvető elméleti és alkalmazott földrajzi és releváns környezettudományi szakmai kérdésekben önállóan, források felhasználásával hoz döntéseket. Felelősséggel vállalja szakmája értékrendjét, feladatainak elvégzése során együttműködik más szakterület szakembereivel.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gy. Székelyföld földrajzi helyzete. Földtani, domborzati adottságok társadalmi-gazdasági jelentősége. 2. gy. Az éghajlati viszonyok és társadalmi-, gazdasági jelentőségük. 3. gy. Vízföldtani és vízföldrajzi adottságok gazdasági jelentősége. 4. gy. Az életföldrajzi tényezők szerepe Székelyföld társadalmában és gazdaságában. 5. gy. A természeti adottságok szerepe a hagyományos székelyföldi területegységek kialakulásában. 6. gy. Székelyföld a Magyar Királyságban. 7. gy. Székelyföld az Erdélyi Fejedelemségben. 8. gy. Területi változások, társadalmi-gazdasági folyamatok Székelyföldön a Habsburg Birodalomban. 9. gy. Székelyföld 1876-tól 1945-ig. 	

10.gy. Területi változások, társadalmi-gazdasági folyamatok Székelyföldön 1945-től napjainkig.

11.gy. Székelyföld természeti, történeti, kulturális öröksége.

12.gy. Székelyföld népesedési, társadalmi folyamatai napjainkban.

13.gy. Székelyföld gazdasága napjainkban..

14.gy. Összegzés.

Oktatási módszerek:

A tanulmányozott területtel kapcsolatos természet- és társadalomföldrajzi ismeretek szintézise, földrajzi jelentőségüknek megértése, értékelése.

Félévközi számonkérés módja:

Az érdemjegy az órai aktivitásból (10%), a szintézis feladatok eredményéből (20%) és a vizsga eredményéből (70%) tevődik össze. A vizsga során fontos, hogy a hallgató képes legyen fölismerni az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit a társadalom-, természeti- és a regionális földrajzi területén, bizonyítania kell a földrajzi problémák fölismerésének, megfogalmazásának készségét. A hallgatónak ismernie kell a tanulmányozott területtel kapcsolatos természet- és társadalomföldrajzi alapfogalmakat, folyamatokat, ezek jelentőségét.

Értékelési határok:

100–81%: jeles, 80–71%: jó, 70–61%: közepes, 60–51%: elégséges, 50–0%: elégtelen

Kötelező irodalom:

Egyed Á. 2013: A székelyek rövid története a megtelepedéstől 1989-ig. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 318p.

Elekes T. 2011: Székelyföld közigazgatás-földrajzi változásai a 13. századtól napjainkig. Földrajzi Közlemények, Budapest, pp.415-429.

Kocsis K. 2013 : Az etnikai alapú területi autonómiák történelmi előzményei és jelenlegi földrajzi lehetőségei a Kárpát-medencében. In: Fedinec Csilla, Ilyés Zoltán, Simon Attila, Vizi Balázs (szerk.) A közép-európaiság dicsérete és kritikája. 665 p. Pozsony: Kalligram Kiadó, pp. 213-247.

Elekes, T.– [Gyenizse, P. 2024: The historical Szekely Land and its present-day spatial division](#). Regional Statistics 14: 2 pp. 401-409.

Ajánlott irodalom:

Balás G. (szerk.) 1988: A székely művelődés évszázadai. Panoráma Kiadó, Budapest, 282p.

Jánosi Cs.- Elekes T. 2010: Székelyland – a short overview. In: Szakáll S.-Kristály F. (edit.): Mineralogy of Székelyland, Eastern Transylvania, Romania. Csík County nature and Conservation Society, Sfantu Gheorghe – Miercurea Ciuc – Targu Mures, pp. 11-17.

Egyed Á.(szerk.) 2016: Székelyföld története I-III. MTA BTK-EME-HRM, Székelyudvarhely, 582p., 734p., 859p.

Elekes T. 2006-2012: Az erdélyi megyék közigazgatási határainak változása a középkortól napjainkig: Györgyjakab I (digitális vezető) (szerk.): Erdélyi Magyar Adatbank, Térképtár, Kolozsvár, Transindex.ro, 131 p.

Elekes T. 2012: A történeti Székelyföld természetföldrajzi adottságai.

Adatbank.ro/Romániai Magyar Lexikon/Művelődéstörténet, Kolozsvár.

Hermann G.M.–Zepezaner J.–Elekes T. 2016: Udvarhelyszék – a közigazgatás és a közélet története. Pro Print Kiadó, Csíkszereda, 447p.

Kocsis K. 2017: Minority aspirations for ethnically based territorial autonomy in the countries of the Carpatho-Pannonian area since 1989. In: Jordan P (szerk.) 10 years of EU Eastern enlargement: The geographical balance of a courageous step. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, pp. 421-437.

Elekes, T.–Szilágyi, F. 2021: Changes in the population and ethnic structure in the towns of Székely Land between 1910 and 2011. Regional Statistics 11: 3 pp. 158-178.

2. TANTÁRGYTEMATIKA

IDŐPONT	GYAKORLATOK
09. 11.	Székelyföld földrajzi helyzete. Földtani, domborzati adottságok társadalmi-gazdasági jelentősége.
09. 18.	Oktatási szünet. Sportnap.
09. 25.	Az éghajlati viszonyok és társadalmi-gazdasági jelentőségük. Vízföldtani és vízföldrajzi adottságok gazdasági jelentősége.
10. 02.	Az életföldrajzi tényezők szerepe Székelyföld társadalmában és gazdaságában.
10. 09.	A természeti adottságok szerepe a hagyományos székelyföldi területegységek kialakulásában.
10. 16.	Székelyföld a Magyar Királyságban és az Erdélyi fejedelemségben.
10. 23.	Oktatási szünet. Ünnepek.
10. 30.	Dékáni szünet.
11. 06.	Területi változások, társadalmi-gazdasági folyamatok Székelyföldön a Habsburg Birodalomban. Székelyföld 1876-tól 1945-ig.
11. 13.	Területi változások, társadalmi-gazdasági folyamatok Székelyföldön 1945-től napjainkig.
11. 20.	Székelyföld természeti, történeti, kulturális öröksége.
11. 27.	Székelyföld népesedési, társadalmi folyamatai napjainkban.
12. 04.	Székelyföld gazdasága napjainkban.
12. 11.	Összegzés.

3. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. A földrajzi tényezők jelentősége Székelyföldön (földtani, domborzati, éghajlati, vízföldrajzi, vízföldtani, életföldrajzi, talajföldrajzi adottságok, népesség)
2. Székelyföld történeti földrajzi sajátosságai az egyes történelmi időszakokban.
3. Népesedési, gazdasági, társadalmi folyamatok, közigazgatási-politikai földrajzi irányzatok Székelyföldön napjainkban.

4. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

Beadandó dolgozat témakörei:

Székelyföld egy tájegységének, városának földrajzi ismertetése; történeti földrajzi, népesség-, gazdaság-, közigazgatásföldrajzi sajátosságok ismertetése, összegzése.